

ANTON VAN ZANTBEEK

Vlabel wil koning zijn

De *rule of law* is de hoeksteen van onze maatschappij. Het concept is geëvolueerd van de Griekse filosofen over de Magna Carta uit 1215 tot de moderne filosofen. Bij het ontstaan van de Verenigde Staten in 1776 schreef de filosoof Thomas Paine: “In Amerika is de wet koning. Aangezien in absolute regimes de koning de wet is, moet in vrije landen de wet de koning zijn.” Met de strijdkreet “Geen belasting zonder vertegenwoordiging” riepen de Amerikanen hun onafhankelijkheid uit. Ze eisten inspraak als het moederland de belastingen verhoogde.

Bij ons vond koning Willem I dat zijn ambtenaren zonder inspraak van de bevolking belastingen mochten invoeren. Daar dachten de Belgen anders over. Met pek en veren werden de Hollanders in 1830 verdreven. De Belgen lieten zich niet nog eens rollen door een ambtenarij die willekeurig belastingen oplegde. De grondwet voerde de scheiding der machten in. Ze bepaalde dat enkel het parlement belastingen kan opleggen, die worden geïnd door de ambtenaren, onder leiding van de minister. Is er een betwisting over de interpretatie van de wet, dan beslist de rechtbank.

De Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) heeft in 2015 de inning van de successie- en de schenkingsrechten overgenomen. De inhoud van de wet is niet gewijzigd; wel moeten andere ambtenaren de wet toepassen. Maar de bevoegdheden waren nog maar net overgedragen of de Vlaamse tollenaar begon in een verschroeiend tempo nieuwe standpunten te spuwen. Dat gebeurde zo snel, zo ingrijpend en op zo veel domeinen tegelijk dat de rechtszekerheid van de Vlaming er een knauw door kreeg. Bijna elk nieuw standpunt verhoogt de belastingfactuur voor de burger. Zowat iedere Vlaming die een schenking heeft gedaan, een huwelijkscontract heeft afgesloten of een slim testament heeft opgesteld, moet intussen vrezen voor willekeur en wijzigende standpunten.

Als een heffing wordt verhoogd, mag je verwachten dat daarover een debat is. Maar dat gebeurt niet, zelfs al gaat het over een belasting die oploopt tot 27 procent en zelfs 65 procent. Op het vermogen dat zo wordt afgeroomd, is bovendien eerder al veel belasting betaald. Vlabel proclameert belastingverhogingen waarvoor geen burger, geen politieke partij en zelfs geen parlement heeft gekozen. Ondanks de fundamentele kritiek van advocaten en notarissen drijft Vlabel de belastingkruisocht nog

op door ook de rechtstreekse schenking van blote eigendom te belasten.

Het was gissen naar het waarom van die belastinghonger. Maar de aap is uit de mouw gekomen. Vlabel liet optekenen in de pers dat ze het principe hanteert dat “het maatschappelijk niet te verdedigen valt dat iemand technieken van successieplanning zo vormgeeft dat hij zijn vermogen kan overdragen

zonder ook maar op één moment 1 euro belasting te betalen, tenzij de wetgever dat uitdrukkelijk voorziet”. Met andere woorden: weg met de grondwet, het parlement en het Hof van Cassatie. Vlabel bepaalt wat maatschappelijk te verdedigen valt en dicteert vanuit dat buikgevoel de wet. De grondwettelijke scheiding der machten weer verenigd in één

hand. Met de teletijdmachine terug naar het verlichte despotisme uit de achttiende eeuw.

Vlabel reageert erg defensief op die kritiek. Het vindt wettelijke grenzen blijkbaar vervelend. Nochtans zijn die fundamentele in een rechtstaat: iedereen moet zich aan de wet houden. Vlabel is perfect gewapend om al te creatieve gespecialiseerde advocaten tot de orde te roepen. En onlangs werd de anti-misbruikbepaling door het parlement flink strenger gemaakt.

Dus rijst de vraag hoelang de Vlaamse regering dat tolereert. Maar de politici zeggen dat de belastingdruk daalt, onder meer door de verlaging van de schenkingsrechten op onroerend goed, en dat terwijl de belastingdruk in de praktijk voor veel Vlamingen verhoogt. Dat moet dringend ter sprake komen in het Vlaams Parlement.

Uiteindelijk zullen de standpunten van Vlabel door rechters worden getoetst aan de wet. Dat is gebeurd met het standpunt over het omgekeerde duolegaat, waar het hof van beroep in Gent de fiscus heeft teruggefloten. Het is alleen jammer dat burgers daar zo’n procedurele calvarietocht voor moeten afleggen. Hopelijk hoeft het voor andere standpunten niet zover te komen en doet Vlaams minister van Financiën Bart Tommelein (Open Vld) een nieuwe wind waaien. De Bijbelse tollenaar Zacheüs werd uiteindelijk ook overtuigd. ☉

De auteur is advocaat van Rivus en professor aan de Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen van de KU Leuven en de Fiscale Hogeschool.